

LINSCHOTEN – VEREENIGING

UITNODIGING

Het bestuur van de Linschoten-Vereeniging heeft het genoegen u uit te nodigen voor de presentatie van deel 108 in de reeks Werken van de Linschoten-Vereeniging: *Suiker, verfhout & tabak. Het Braziliaanse Handboek van Johannes de Laet.*

De West-Indische Compagnie beschikte over een uitstekende inlichtingendienst. In opdracht van hoofdkaartenmaker Hessel Gerritsz leverden uit de West terugkerende functionarissen hun logboeken in op het West-Indisch Huis in Amsterdam. Daar werden alle nautische, geografische, militaire en economische details systematisch geïnventariseerd. In 1629 werd daaruit een eerste Braziliaans Handboek samengesteld, bedoeld voor de commandanten van de invasiemacht die begin 1630 een bruggenhoofd in Pernambuco veroverde.

Toen Hessel Gerritsz in 1632 overleed beseftte WIC-directeur Johannes de Laet het belang van diens rijke archief. De tijd voor een nieuw Braziliaans Handboek was rijp toen in 1636 graaf Johan Maurits van Nassau-Siegen werd benoemd tot Gouverneur-Generaal van Nederlands Brazilië. Om hem over zijn ambtsgebied te informeren stelde De Laet met spoed een nieuw Handboek samen, dat begin 1637 naar Pernambuco werd verscheept.

Sindsdien was de bundel uit het zicht verdwenen, totdat hij in 1977 – na vele omzwervingen – door hoogleraar historische cartografie prof.dr. Günter Schilder werd ontdekt in de *John Carter Brown Library* in Providence (USA).

Dit in de vergetelheid geraakt Braziliaans routeboek met nauwkeurige beschrijvingen van de kustgebieden van Brazilië wordt nu voor het eerst in het Nederlands uitgegeven. Het bevat nieuwe feiten over vroeg-17de-eeuws Brazilië. Hoogwaardig inlichtingenwerk, dat een spannend beeld schetst van de Nederlandse expansie in Brazilië en de felle concurrentiestrijd met de Portugezen om de handel in suiker, verfhout en tabak.

Suiker, verfhout & tabak is bezorgd door de lusitanist dr. Ben E. Teensma, kenner van de Portugese taal, letteren en cultuurgeschiedenis. Hij woonde en werkte vele jaren in Brazilië.

De presentatie van *Suiker, verfhout & tabak* vindt plaats op zaterdag 14 november aanstaande om 14.00 uur in de aula van de Universiteitsbibliotheek, Witte Singel 27, 2311 BG Leiden. Ter gelegenheid van de presentatie zal in de Dousakamer van de UB een speciale tentoonstelling worden gehouden van werken van Johannes de Laet, die niet alleen mede-oprichter en bewindvoerder van de West-Indische Compagnie was, maar tevens bekendheid verwierf als een van de grondleggers van de moderne vergelijkende taalwetenschap.

-/-

-/-

U bent vanaf 13.30 uur welkom. Het officiële programma begint om 14.00 uur en bevat de volgende onderdelen:

- 14.00 uur: Welkomstwoord dr. H.J. den Heijer, voorzitter Linschoten-Vereeniging
- 14.05 uur: Lezing dr. M.A. Ebben historicus en hispanist, verbonden aan het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Leiden
- 14.30 uur: Inleiding dr. B. Teensma over het Braziliaanse Handboek van Johannes de Laet
- 14.50 uur: Overhandiging eerste exemplaar van *Suiker, verfhout & tabak. Het Braziliaanse Handboek van Johannes de Laet* aan prof.dr. G. Schilder, emeritus hoogleraar geschiedenis van de kartografie aan de Universiteit Utrecht
- 15.10 uur: Uitreiking Linschotenpenning 2007 aan prof.dr. A.N. Paasman, emeritus hoogleraar koloniale en postkoloniale cultuur- en literatuurgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam
- 15.25 uur: Einde officiële gedeelte; gelegenheid tot bezichtiging van de speciale tentoonstelling van werken van Johannes de Laet in de Dousakamer van de UB (tot 16.30 uur); uitreiking der boeken en borrel
- 17.00 uur: Einde programma

Plusleden van de Linschoten-Vereeniging kunnen tijdens de borrel na afloop van de presentatie hun exemplaar van *Suiker, verfhout & tabak* afhalen. Plusleden die niet in de gelegenheid zijn om de presentatie bij te wonen, krijgen hun exemplaar thuisgestuurd. In beide gevallen geldt dat de lidmaatschapsbijdrage over 2009 moet zijn betaald. Gewone leden ontvangen een acceptgiro, waarmee zij een exemplaar met ledenkorting kunnen bestellen.

Leden van de Linschoten-Vereeniging die de presentatie willen bijwonen, wordt vriendelijk verzocht zich uiterlijk 8 november aanstaande aan te melden bij de secretaris. Dat kan per e-mail (linschoten-vereeniging@xs4all.nl), telefonisch (010-4213021, tussen 19.30 en 21.00 uur) of door inzending van de antwoordstrook op de bijgevoegde Nieuwsbrief.

Namens het bestuur van de Linschoten-Vereeniging,

Henk den Heijer, voorzitter

De Universiteitsbibliotheek Leiden is gevestigd aan de Witte Singel 27, op circa 15 minuten loopafstand van NS station Leiden Centraal. De bibliotheek is bereikbaar met bus 32 richting Zoetermeer (uitstaphalte Paterstraat, direct voor de ingang van de UB) of bus 48 richting Voorschoten of 39 richting Den Haag (beide uitstaphalte Noordeinde, 4 min. lopen). Een uitgebreide routebeschrijving met parkeermogelijkheden is te vinden op de website van de UB: <http://www.bibliotheek.leidenuniv.nl/locatieub/over/over/routebeschrijving-ub>.